

קונטרס

משעיינות

החיים

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

פרשת ויקרא תשפ"ה • גליון תעד

פה יוצאן סטיינצ'ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש לפרשת ויקרא

תשנ"ט

כלאים בבגדי כהונה שלא בשעת עבודה

בגמרא (ברכות לא, ב), אמר רבי אלעזר, שמואל מורה הלכה בפני רבו היה, שנאמר (שמואל א א, כה) וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי, משום דוישחטו את הפר הביאו את הנער אל עלי, אלא אמר להן עלי קראו כהן לייתי ולשחוט, חזינהו שמואל דהוו מהדרי בתר כהן למישחט, אמר להו למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט שחיטה בזר כשרה. אייתוהו לקמיה דעלי, אמר ליה מנא לך הא, אמר ליה מי כתיב ושחט הכהן, והקריבו הכהנים כתיב, מקבלה ואילך מצות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה בזר. אמר ליה מימר שפיר קאמרת מיהו מורה הלכה בפני רבך את וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. אתיא חנה וקא צווחה קמיה וכו', אמרה ליה אל הנער הזה התפללתי.

ורבו הדקדוקים בסוגיא זו, חדא, מדוע הקדים עלי הכהן לשאלו מנא לך הא ורק לאחר ששמע את תשובתו דנפקא ליה מ'והקריבו הכהנים' אמר לו מורה הלכה בפני רבך את, היה לו לומר לו מיד 'מורה הלכה בפני רבך את'. ועוד יפלא, למה אמר עלי 'מימר שפיר קאמרת' מאי נפק"מ אם שפיר קאמר או לא, הרי בין כך ובין כך הוא מורה הלכה בפני רבו וחייב מיתה. ובעיקר הדבר תמוה איך נעלם הדבר מעלי הכהן דשחיטה בזר כשרה.

(א) והנראה לומר, דהנה מקשים העולם (עי' שו"ת חתם סופר יו"ד סי' ס"ט ובבניין אריאל בפרשתן), מדוע התחייב שמואל מיתה על שהיה מורה הלכה בפני רבו, הרי מבואר בגמ' (עירובין סג, א) ונפסק להלכה בשו"ע (יו"ד סי' רמ"ב סעיף י"א) דלאפרושי מאיסורא מותר להורות הלכה בפני רבו, דאין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה', ואם כן לפי שיטת הרמב"ם (הלכות כלאים פרק י' הלכה ל"ב) דכהנים שלבשו בגדי כהונה שיש בהם כלאים שלא בשעת עבודה לוקין משום כלאים, נמצא דלפי מה שהיו טועים וסבורים דשחיטה צריכה

כהונה היו הכהנים שוחטים בבגדי כהונה, ולפי האמת דשחיטה כשרה בזר נמצא שהשוחט לובש כלאים שלא בשעת עבודה שהוא לוקה לדעת הרמב"ם, ושפיר קאמר להו שמואל דשחיטה כשרה בזר לאפרושי מאיסורא.

ובפשטות יש ליישב, דהנה בדברי חיים על הסדרות (בפ' בשלח בד"ה הרמב"ם, השלישי) הקשה על המבואר בגמ' (מנחות מג, א) דכהנים אשתרי כלאים לגבייהו בשעת עבודה לפי שבגדי כהונה יש בהם כלאים, ולכאורה מאי דחיית כלאים איכא גבי בגדי כהונה, הא מבואר במשנה (כלאים פרק ט' משנה ה') דמוכרי כסות מוכרין כדרך אע"פ שיש בהם כלאים, וכן מותר ללבוש כלאים כדי לגנוב המכס משום דלא מכוין להנאת חימום כי אם להבריה את המכס, ואם כן ה"ה בגדי כהונה כיון שאינו לובשן אלא כדי לקיים המצווה לעבוד עבודה ואין כוונתו ללבישה לחימום, אין בכך משום כלאים. וצריך לומר, דמכל מקום כיון דבבגדי כהונה ציוותה התורה דווקא ללבוש, כמו שכתוב (שמות כט, ה) ולבש, הוי זו לבישה ממש, ושפיר שייך איסור כלאים אף כשאינו מכוין להנאת חימום כיון דהתורה אחשביה למלבוש.

ומעתה שפיר לא היה בדברי שמואל משום אפרושי מאיסורא, שהרי לעולם הלוּבש בגדי כהונה על דעת לעבוד עבודה אינו מכוין ללבישה כלל ואין לבישתו לבישה של הנאה, ואין לחייבו אלא משום דרחמנא אחשביה ללבישתו כנ"ל, והרי בשעת שחיטה שבאמת אינו עובד עבודה דשחיטה כשרה בזר, נמצא שבאותה שעה לא אחשביה רחמנא ללבישתו, וממה נפשך אין כאן איסור כלאים, דלבישה של הנאה אין כאן, ואחשביה רחמנא ללבישתו אין כאן, ולא היה שמואל צריך כלל להפרישם מאיסורא, ומש"ה חשיב ליה מזורה הלכה בפני רבו.

(ב) אמנם יתכן לומר עוד, דהנה בדברי חיים על הסדרות שם הקשה על דברי הרמב"ם הנ"ל שכהן הלוּבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה לוקה משום כלאים, שלכאוף הוא נגד מסקנת הש"ס (יומא סט, א) דבגדי כהונה מותרים במקדש בין בשעת עבודה ובין שלא בשעת עבודה. ועוד הקשה, כיון דהרמב"ם אית ליה הואיל (עיי' הלכות יום טוב פרק א' הלכה ט"ו), אם כן למה ילקה אם לבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה, הא איכא למימר הואיל ואילו אתרמי ליה עבודה היה מותר ללבוש השתא נמי רשאי ללבושו. [מלבד מה שיש לצדד לפוטרו מלאו דכלאים שלא בשעת עבודה גם מדין הואיל ואישתרי בשעת עבודה

אישתרי לגמרי אפילו שלא בשעת עבודה כפי שעמד בזה בשו"ת שאגת אריה (סי' כ"ט).

וכתב ליישב, על פי דבריו שהבאנו לעיל (אות א') שבעצם אין בלבישת בגדי כהונה משום כלאים כיון שאינה לבישה של הנאה אי לאו דרחמנא אחשביה ללבישתו. ולכן שפיר אין שייך הואיל ובגדי כהונה, דאי אפשר לומר הואיל דאילו הייתה מזדמנת לו עבודה היה פטור השתא נמי פטור, שהרי אילו הייתה לפניו עבודה לא היה לבוש כלאים כלל כיון שלא היה לובשן להנאתו אלא בשביל העבודה, ואף דרחמנא אחשביה ללבישתו, מכל מקום אינו לגמרי בגד לבישה של הנאה שנאסר בו כלאים וכמו שיתבאר להלן (אות ג'). וכיון דשלא בשעת עבודה כשהוא לובש כלאים הוא לובשן לצורך עצמו ומקרי לובש כלאים, בכה"ג לא שייך לומר הואיל כמו שכתבו סברא כזאת בתוס' (מכות ה, א בד"ה אע"ג), עיי"ש.

ובזה יתיישבו דברי הרמב"ם דכהן שלבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה לוקה משום כלאים, דהנה מבואר בר"ש בכלאים שם (פרק ט' משנה ה') דהא דמוכרי כסות מוכרין כדרכן אתיא כרבי שמעון דאמר דבר שאינו מתכוין מותר, אבל לרבי יהודה דאסר דבר שאינו מתכוין אין מוכרי כסות רשאין ללבוש כלאים וכן אסור ללבוש כלאים כדי להעביר את המכס.

ולפ"ז יש לומר דמה שמבואר בסוגיא דיומא הנ"ל שכהנים במקדש אינם לוקין על לאו דכלאים אפי' שלא בשעת עבודה, האי תנא כרבי יהודה סבירא ליה דאסר דבר שאינו מתכוין, ולפי שיטתו שפיר הוו בגדי כהונה כלאים מעיקר הדין אף שלובש לשם עבודה, ואם כן שייך לומר הואיל ואי מתרמי ליה עבודה מותר השתא נמי מותר, שהרי גם בשעת עבודה מקרי לובש כלאים לדעת רבי יהודה, ולכן אם לבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה פטור. אבל הרמב"ם שפסק להלכה (הלכות שבת פרק א' הלכה ה') כרבי שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר, אם כן אין שייך לומר בבגדי כהונה הואיל, שהרי הלבישה בשעת העבודה היא לבישה שאין בה הנאה, ולכן ס"ל שהוא לוקה, עכ"ד.

ג) והנה דבריו ז"ל צריכים תבלין, כיון דסו"ס יש איסור כלאים בלבישת בגדי כהונה בשעת עבודה משום דרחמנא אחשביה ללבישתו, מדוע לא יהיה שייך לומר הואיל ואי מתרמי ליה עבודה מותר השתא נמי מותר, הרי סו"ס גם בשעת עבודה הוא לובש כלאים. ובפשטות צריך לומר, דסברת הדברי חיים

היא דבהיתר הואיל בעינן שיהא עתה ממש כמות האיסור שהותר [ועי' בזה בלשון הדברי חיים על הסדרות פרשת פקודי לדרכו שם], ולכן אף שבשעת עבודה הוא ג"כ לובש כלאים, כיון שאין גדר לבישת הכלאים בשעת העבודה שווה לגדר לבישת הכלאים שלא בשעת עבודה לא אמרינן ביה הואיל.

והדבר יובן ביתר שאת, על פי סברת המנחת חינוך (מצוה רצ"ח אות י"ג) ליישב איך יתחייב המבשל בשר בחלב ביו"ט, הרי התבשיל נאסר בהנאה על ידי הבישול והוי ליה מקלקל. וכתב שם דלא הוי מקלקל בשבת וביו"ט רק אם הוא דרך קלקול והשחתה כמנהגו של עולם, אבל מה שנתקן על פי מנהגו של עולם אף דאיסורא רביע עליו מכל מקום לא נקרא מקלקל, עכ"ד. הרי שהמקלקל על פי הדין אינו בגדר אחד עם המקלקל במנהגו של עולם, והכ"נ בנידון דידן, הלוּבש כלאים על פי הדין אינו בגדר אחד עם הלוּבש כלאים במנהגו של עולם, ועל כן אין שייך לומר בזה הואיל דאין זה כלל כמות האיסור של שאר לבישת כלאים.

ועוד יש לבאר בסברת הדברי חיים דלא אמרינן הואיל בכה"ג, שהרי הלבישה בשעת עבודה היא לבישה שאין בה הנאה ואינה לבישה גמורה כמו שנתבאר, אלא צריך לומר דהואיל ומקרי לבישה לגבי בגדי כהונה מקרי נמי לבישה לגבי איסור כלאים, וכמבואר בגמ' (עי' עירובין כד, ב, וסוכה ז, א) שזוהו מדין הואיל. ואם נבוא לפטור את הלוּבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה מדין הואיל, נצטרך לומר תרי הואיל, הואיל ואי מתרמי ליה עבודה והואיל ומקרי לבישה לעניין בגדי כהונה מקרי נמי לבישה לעניין כלאים, ותרי הואיל לא אמרינן כמבואר בגמ' (פסחים לח, א, ועי' פמ"ג בפתיחה להלכות יו"ט אות כ"א).

ד) המזרם מדברינו, דלדעת רבי יהודה דאמר דבר שאינו מתכוין אסור, וכהן שלבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אינו לוקה מדין הואיל כמו שנתבאר, לא היה שמואל רשאי להורות הלכה בפני רבו כיון שלא היה בכך משום אפרושי מאיסורא. אבל לרבי שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר, וכהן שלבש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה לוקה משום דאין שייך לומר הואיל כנ"ל, שפיר היה שמואל רשאי להורות הלכה כדי להפרישם מאיסורא ולא היה שמואל מורה הלכה בפני רבו.

והנה בגמ' (מנחות יט, א) נחלקו רבי שמעון ורבנן לגבי מנחות אם יציקה ובלילה כשרות בזר, דרבנן סבירא להו דיציקה ובלילה כשרות בזר שנאמר (ויקרא

ב, ב) והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ, מקמיצה ואילך מצוות כהונה, לימד על יציקה ובלילה שכשירה בזר, ורבי שמעון ס"ל שגם יציקה ובלילה אינן כשירות אלא בכהן דכתיב 'הביאה' וי"ו מוסיף על ענין ראשון מה קמיצה בכהן אף יציקה ובלילה בכהן. ומקשה הש"ס, אלא מעתה לגבי שחיטת קדשים דכתיב (ויקרא א, ה) ושחט את בן הבקר והדר כתיב והקריבו בני אהרן הכהנים, וילפינן מדלא כתיב 'ושחט הכהן', מקבלה ואילך מצוות כהונה הא שחיטה בזר כשירה, נימא נמי דוי"ו של 'הקריבו' מוסיף על עניין ראשון וליבעי כהן בשחיטה. ומשני, שאני שחיטה דמיעטה התורה דכתיב וסמך ושחט מה סמיכה בזרים אף שחיטה בזרים.

העולה מזה, דאליבא דרבנן דיציקה ובלילה כשרות בזר, יש ללמוד דשחיטה כשרה בזר מפשט הכתוב גם בלא היקשא דשחיטה לסמיכה, אבל לרבי שמעון דס"ל וי"ו מוסיף על עניין ראשון, בהכרח ללמוד דשחיטה כשרה בזר מהיקשא דאיתקש שחיטה לסמיכה.

והנה הך הקישא דאיתקש שחיטה לסמיכה אינו היקש ממש שהרי לא נאמרו סמיכה ושחיטה בפסוק אחד, אלא הו"ל 'סמוכין', כמו שפירשו התוס' (יבמות ד, א ב"ד דכתיב) דכל שהוקשו ב' דברים בפסוק אחד הו"ל היקש, וכל שהוקשו בב' פסוקים הו"ל סמוכים. נמצא דלמאן דדריש סמוכים אפשר דוי"ו מוסיף על עניין ראשון ונפקא לן דשחיטה כשרה בזר מסמוכים, ואילו יציקה ובלילה אפשר דאינן כשרות בזר. אבל למאן דלא דריש סמוכים, בהכרח דלא אמרינן וי"ו מוסיף על עניין ראשון ויציקה ובלילה כשרות בזר.

ומעתה יתכן לומר דרבי שמעון ורבי יהודה אזדו בזה לטעמייהו, דהנה איתא במעשה רוקח (פרשת ויקהל), דרבי שמעון ורבי יהודה דקמיפלגי במלאכה שאינה צריכה לגופה (עי' שבת צג, ב) הולכים בזה לשיטתם שנחלקו (עיין ברכות כא, ב, יבמות ד, א ועוד) אי דרשינן סמוכים, דהנה פטור מלאכה שאינה צריכה לגופה לרבי שמעון נפקא לן (חגיגה י, א) ממה שנסמכה שבת למלאכת המשכן, ובמלאכת המשכן כתיב 'מלאכת מחשבת'. ולכן רבי שמעון דדריש סמוכין נפקא ליה ממה שנסמכה שבת למלאכת המשכן לפטור מלאכה שאינה צריכה לגופה, אבל רבי יהודה לטעמיה (יבמות ד, א) דלא דריש סמוכין, מש"ה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה, עכ"ד. ולפי מה שכתב בפני יהושע (שבת מב, א) לצדד דטעמא דרבי שמעון דמתיר דבר שאינו מתכוין הוא ג"כ משום דנפקא

ליה משבת דכתיב בה מלאכת מחשבת, עיי"ש בארוכה. נמצא דרבי יהודה ורבי שמעון הולכים בזה לשיטתם גם לעניין דבר שאינו מתכין.

וכיו"ב גם בנידון דידן, רבי שמעון דדריש סמוכים, נפקא ליה דשחיטה כשרה בזר מהקישא ד'וסמך ושחט', ומש"ה ס"ל דביציקה ובלילה דליכא הקישא אינו כשרות אלא בכהן, אבל רבנן יש לומר דהיינו רבי יהודה שהוא בר פלוגתיה דרבי שמעון דלא דריש סמוכים, הלכך לא דריש הקישא ד'וסמך ושחט', ומדשחיטה כשרה בזר בהכרח דלא אמרינן וי"ו מוסיף על עניין ראשון, והכ"נ יציקה ובלילה כשרות בזר, ודו"ק.

(ה) ובה נבוא לביאור הסוגיא, דמתחילה לא רצה עלי הכהן לומר לשמואל שהוא מורה הלכה בפני רבו, דהרי מותר להורות הלכה בפני רבו לאפרושי מאיסורא, והכא הוי אפרושי מאיסורא דכיון דשחיטה לאו עבודה היא, כהן הלושב בגדי כהונה בשעת שחיטה לוקה לדעת הרמב"ם. ואין להתיר מדין הואיל, משום די"ל דשמואל כרבי שמעון ס"ל דדבר שאינו מתכין מותר, ולכן אין שייך לומר בבגדי כהונה הואיל כמו שביארנו. על כן שאלו עלי הכהן תחילה **מנא לך** הא דשחיטה כשרה בזר, כדי לדעת מדבריו אם כרבנן ס"ל דלא דרשי סמוכים ונפקא להו שחיטה כשרה בזר מדכתיב 'והקריבו הכהנים' מקבלה ואילך מצוות כהונה, או כרבי שמעון ס"ל דנפקא ליה שחיטה כשרה בזר מ'וסמך ושחט' דדריש סמוכים.

וכיון שהשיב לו שמואל, דנפקא ליה שחיטה כשרה בזר משום דמי כתיב ושחט הכהן, והקריבו הכהנים כתיב, מקבלה ואילך מצוות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה בזר, אם כן מוכח מדבריו דלא דריש סמוכים, ואם כן ס"ל נמי דדבר שאינו מתכין אסור כמו שציידד בפני יהושע, ולכן אמר ליה, מימר שפיר קאמרת, מיהו לפי דברין מורה הלכה בפני רבך את, דכיון דכרבי יהודה סבירא לך דלית ליה סמוכים ודבר שאינו מתכין אסור, אין איסור ללבוש בגדי כהונה בשעת שחיטה אע"ג דשחיטה לאו עבודה היא דאיכא למימר הואיל, וכיון שאין בכך משום אפרושי מאיסורא לא היה לך להורות הלכה, וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה, ודו"ק.

בעידן רעוא דרעוין פרשת ויקרא

תשס"ט

בתוה"ק ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, (ויקרא א, א-ב). וברש"י ויקרא אל משה, לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה לשון חבה לשון שמלאכי השרת משתמשים בו שנא' וקרא זה אל זה אבל לנביאי האומות עכו"ם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה שנא' ויקר אלקים אל בלעם. ויש לבאר הענין שכתב ויקרא בא' זעירא, כן יש להבין למה דייקא כאן כתב הא' זעירא דהרי כבר כתיב ויקרא אצל משה בהסנה.

והנה במדרש (תנחומא ויקרא א) ויקרא אל משה זש"ה (תהלים קג) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, וצ"ב השייכות. עוד במדרש (שמו"ר מזו) על הפסוק (שמות לד כט) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, ומהיכן נטל משה קרני הווד שהיה כותב התורה בקולמוס נשתייר טיפת דיו וזה טיפת דיו העבירו על ראשו וממנו נעשו לו קרני הוד שקרן אור פניו, ע"כ, ודברי המדרש צריכים ביאור.

והנראה לומר בזה ומתחילה נבאר דברי המדרש הנ"ל, דהנה נראה לומר דאותו דיו שנשתייר מכתבת התורה וממנה קרן אור פניו של משה, היתה דיו שנשארה מהא' זעירא שכתב משה בוויקרא, שבא מרוב ענותנותו שחשב בעצמו שהתגלות ה' אליו היה במקרה, וכמו בבלעם הרשע דכתיב אצלו ויקר בלי א', ולכן כתב משה א' זעירא, והקב"ה נתן לו למשה מספיק דיו לכל הספר תורה, ונמצא כששינה משה מא' רגיל לא' זעירא הרי נשאר לו טיפת דיו, ודיו זה שנשארה העביר משה על מצחו, ומזה קרן אור פניו, וזכה לה בזכות גודל מדת ענוה ושפלות שהיה לו, וכדכתיב (משלי ג לד) ולענוים יתן חן, ולכן נעשו לו ממנו קרני הוד.

ובאבני נזר על התורה (בפרשתו) מבאר הענין שכתב רש"י דקריאה היא לשון חיבה משא"כ ויקר הוא לשון עראי וטומאה, דמשל לאדם שמצא אחד בשוק והיה לו לומר דבר מה, אם הוא אוהבו וחביב לו הרי הוא מכניסו לתוך ביתו ושם מדבר עמו, אך אם מוצאו וריחו נודף ממנו אומר לו מה שמזכיר לדבר אתו והולך ממנו, כך גם כאן אצל בלעם הרשע כתיב ויקר לשון עראי דהיה ריחו נודף ממנו מחמת הגאווה שהיה בו, כדכתיב (במדבר כב טו) ויסף עוד בלק שלח שרים רבים ונכבדים מאלה, והיינו שלא רצה בלעם לילך עם אנשים פחותים כאלה, שלא היו חשובים לפי כבודו, ולגס רוח אומר הקב"ה (סוטה ה.) אין אני והוא יכולין לדור במדור אחד, ולפיכך לא רצה הקב"ה להביאו לתוך ביתו ורק דיבר אתו דרך מקרה, אך אצל משה רבינו העניו מכל אדם שפיר אמר לו הקב"ה ויקרא לשון חיבה שהזמינו לתוך ביתו כשרצה לדבר אתו.

ובספה"ק מקשים איך היתה זה במציאות שמשה רבינו יהיה העניו מכל אדם אשר על פני האדמה, הלא אטו בשיפטא עסקינן וכי משה רבינו לא ידע שלו לבד דיבר ה' פנים בפנים, ושעלה אל האלוקים והיה שם ארבעים יום וארבעים לילה, ואח"כ הוריד את התורה לישראל, ואיך אפשר שהחזיק עצמו לשפל וקטן מכולם כשראה שבו בחר ה' להיות הממוצע בינו לבין בני ישראל, ואיתא מהרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע לבאר מדוע לא נמנה בין המצות שצריך האדם להיות עניו, דאי אפשר לצוות לאדם שיהיה עניו, דמי שחושב בעצמו שקיים המצוה והרי הוא עניו, הרי זה לבד גיאות הוא שמחזיק עצמו לעניו, [עוד מבאר שם כיון דלפעמים צריך האדם שיהיה לו גאווה דקדושה כגון לפלפל בדברי תורה וכדומה בשאר דברים] וא"כ על כרחך שעניויות זו צריך לבוא מעצמו ולא ע"י עבודה ואיך יכול משה רבינו להחזיק עצמו לעניו.

ואפשר לומר בזה דמשה רבינו הגיע לענוה ע"י שראה מעשה הקרבנות, שציוה השי"ת למי שחטא לו יתברך ועבר עבירה, שיביא בהמה לכפרה ובה יתכפר לו על מה שחטא, ומזה בא משה רבינו לחשוב על עצמו בזה שבחר בו הקב"ה לשליח וספסר בינו לבין בני ישראל, שבחר ה' באדם אשר קרוב הוא ביותר למדריגת הבהמה ולא עשה דבר טוב מימיו, ואיש כזה מינה הקב"ה לשליח דוגמת קרבן, ומזה הגיע משה רבינו לענוותנותו הגדולה, ועפי"ז יובן למה דייקא בפרשה זו מרומז הא' זעירא בתיבת ויקרא, אלא דבפרשה זו פרשת הקרבנות דכתיב בה מן הבהמה תקריבו את קרבנכם, דייקא כאן כתב

משה רבינו הא' זעירא שהרי מזה בא למידת הענוה, שחשב באמת שבחר בו ה' כיון שהוא הפחות שבכלל ישראל ודומה ביותר לבהמה.

והנה בכלי יקר כתב דמרמז במה שכתב הא' זעירא כאן, למה שכתוב בילקוט דקטנים מתחילין ללמוד מן פרשת קרבנות, ומרמז זאת במה שכתב א' קטן שהתחלת הקטנים יהיה מפרשה זו, וי"ל עוד דמרמז כאן התורה שיסוד ותחילת הלימוד צריך להיות בענוה, ולכן כתב א' זעירא בפרשה בה מתחילים התינוקות ללמוד, וכמו שאמרו חז"ל (תענית ז.) למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים מה מים מונחים במקום גבוה והולכים למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה, שכדי לזכות להתורה צריך שיהיה בו מידת הענוה ובלא זה לא יתקיים התורה בידו, ובטעם הדבר נראה לומר דהנה ידוע מספה"ק דחמץ היינו עיסה חמוצה רומז ליצר הרע ומצה רומז ליצר טוב, נמצא דאדם שיש בו גיאות והוא נפוח כעיסה חמוצה הרי היצר הרע שרוי בקרבו והאיך שייך בכלל שיזכה להשגת התורה, וע"כ צריך מתחילה שישפיל עצמו וכמצה, ועי"כ יביא אליו היצר טוב וכך יוכל להילחם עם היצר הרע ויוכל לזכות להתורה.

ונראה דזה היה גם כן מעלת בני ישראל בזה שהקדימו נעשה לנשמע, וכמו שאמרו חז"ל (שבת פח.) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע, דבזה שהקדימו נעשה קודם לנשמע הראו ישראל מידת ענוה ושפלות, בזה שלא אמרו שקודם צריכים לשמוע מה שכתוב בתורה ואם יבינו אותה אז יקיימו אותה, אלא סמכו עצמם על הקב"ה שתורתו אמת והכניעו עצמם לעשות ככל אשר יצוה להם, וזו היתה מעלתם של בני ישראל שהרי זו היא התנאי הראשון לקיום התורה, שהתורה יורד למקום נמוך למי שמחזיק עצמו בשפלות.

ובזה יבואר דברי המדרש הניצב בריש דברינו, ויקרא אל משה זש"ה ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וכו', דהרי הא' זעירא מרמז על יסוד לימוד התורה שצריך להיות בענוה שרק על ידה יכולים לזכות להתורה וכנ"ל, וע"ז מסמך הקרא שאמר הקב"ה לישראל במתן תורה בשעה שהקדימו נעשה לנשמע, שהרי עיקר המעלה בזה היא הענוה שהיה להם שהיו מוכנים לעשות בלי שייבנו, ושפיר יבואר הסמיכות בזה.

וזה הענין יש בחג הפסח המתקרב ובא ג"כ, שהרי בפסח אוכלים מצה המרמז על עונה היפוך מחמץ ושאר הרומז לגאווה, ולכן היא פה סח שכל מצות הפסח היא והגדת לבנך ביום ההיא לאמר, סיפור יציאת מצרים ולימוד התורה, דבזמן שמשפיל היצה"ר היא החמץ ומבערו מתוך ביתו או אז מסוגל הזמן ללימוד והשגת התורה.

מתקרבים כעת זמנים גדולים ועומדים אנו לקיים מצות ברכת החמה, וראיתי לכ"ק מרן אדמו"ח זי"ע (שיעור חורש"י פ' תזריע תשמ"א) שעמד לבאר גודל הענין של ברכת החמה על אף שזה אכן מצוה נדירה, ומבאר שם דהנה בהחמה מצינו מידת הענוה, שהרי הירח אמרה לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הקב"ה לכי ומעטי עצמך וכו' (חולין ס:) אך השמש לא התאוננה על כך והיתה שמחה בחלקה מפני שהחזיקה עצמה בקטנות, וכמו שאמרו חז"ל (גיטין לו:) הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב ואמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, שזה היא מדתו של השמש להיות מהנעלבין ואינן עולבין מרוב ענותנותה, ואשר זו היא ג"כ יסוד ושורש מידת האחדות.

ולזה שמחים אנו כ"כ במצוה זו של ברכת החמה וביותר בדורות האחרונים אשר לא מצינו להראשונים שיעשו כ"כ עסק מזה, אלא שאנן בדור יתמי דיתמי אוחזים אנו בכל דבר טוב ומדה טובה וע"כ כיון שמצינו מדה זו אצל השמש עושים ממנה עסק גדול. ובשנה כזו עוד מורה ביותר על מידת האחדות כיון שמברכים אותה בזמן עשיית הקרבן פסח שאינו נשחט ביחידות אלא בחבורות יחד.

יעזור השי"ת בימים אלו אשר יורדים משמי מעל כל מיני השפעות טובות והעיקר היא לבקש על גלות השכינה, אשר כל זמן שישראל בגלות שכינתא בגלותא, ושמעתי מכ"ק מרן אדמו"ח זי"ע שראה מכתב מהגה"ק רבי מרדכי בנעט זצ"ל שכותב שם שאילו היו יודעים גודל צער השכינה כשנמצא בגלות לא היו יכולים לסבול זאת, וע"כ מוטל על כל אחד להתפלל על קירוב הגאולה.

ואין ישראל נגאלין אלא בזכות תנויי, על כן צריכים להתחזק בלימוד התורה, ואל יקטין אדם את עצמו לומר וכי מה אני כבר יכול לעשות, שכל דבר טוב ופעולה טובה מצטרפת פרוטה לפרוטה לקרב הגאולה, וכל שכן לימוד

דף גמרא שערכה הרבה יותר מפרוטה, ויעזור השי"ת שנוכל לחגוג עוד הפסח הזה בשלימות ובשמחה האמיתות בירושלים הבנויה ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים, ונזכה לקבל פני משיח צדקינו בב"א.

